

Сахарова О. М.,
 orcid.org/0000-0002-7391-7499

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЯК СКЛАДОВА ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті розглядаються наукові погляди філософів і педагогів на фізичне виховання та його вплив на всебічний розвиток особистості; становлення фізичного виховання як науки. Розкриваються думки Платона, Сократа, Горація про значення занять фізичними вправами, рухову активність людини у різні періоди її життя; Я. Коменського про значення правильно дібраних, дозованих фізичних вправ, їх систематичність у зміцненні здоров'я дитини, про їх важливу функцію з точки зору духовного й етичного виховання; думки Ж. – Ж. Руссо про значення загартування тіла, органів чуття та формування рухових умінь і навичок, рухливих ігор та щоденних прогулянок у фізичному розвитку; ідея вільного виховання всебічно розвиненої сильної, змілої та розумної особистості. Подаються ідеї Дж. Локка про фізичне виховання з перших днів життя людини, про вивчення витончених манер, бальних танців, інших елементів галантності, котрі зовні вирізняють «знатних» від простолюдинів. Розкриваються думки Жоржа Демені про значення безперервності занять гімнастичними вправами, використання вправ на розтяжку, розслаблення, рухи під музику. Розглядається внесок у теорію фізичного виховання дітей лікарів та прогресивних діячів Є. Покровського та Е. Дементьєва; гімнастична система фізичного виховання Жоржа Демені з безперервними заняттями, використанням вправ на розтяжку, розслаблення та рухи під музику; тісний зв'язок процесу розумового виховання з фізичними вправами К. Ушинського; теорія фізичного виховання П. Лесгафта, що ґрунтується на законах гармонії, поступовості й послідовності розвитку людини. Пропонується чотири групи фізичних вправ та ігор П. Лесгафта, ідея виховної ролі народних ігор. Говориться про роль слова педагога, зверненого до свідомості дитини, що виключає механічне наслідування показаного зразка, нерозривний зв'язок розумового виховання з фізичними вправами.

Ключові слова: рухова активність, фізичний розвиток, всебічний розвиток, гімнастика, фізичні вправи, фізичне виховання, суспільне виховання, загартування.

Дата надходження статті: 15.12.2020 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Степанова Т. М.

УДК 37.04

DOI <https://doi.org/10.37915/pa.vi47.180>

Цюпак І. М.,
 orcid.org/0000-0002-7427-8588

ТЕХНОЛОГІЯ ТЬЮТОРСЬКОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті обґрунтовано специфіку тьюторського супроводу як технології, орієнтованої на забезпечення умов виявлення, побудови й реалізації індивідуальної траєкторії розвитку дитини дошкільного віку. Наукові пошуки з проблеми дослідження здійснено з усвідомленням потреби модернізації дошкільної освіти, адже дієві засоби такої роботи не можуть бути знайдені, поки вихователь працює тільки в традиційній освітній парадигмі «посередника», що забезпечує передачу від дорослих до дітей певного соціального досвіду, норм поведінки й діяльності.

Авторкою зроблено припущення щодо використання більш продуктивного підходу, а саме тьюторського, при якому вихователь виступає у ролі «довіреної особи» дитини дошкільного віку й через тьюторський супровід забезпечує становлення суб'єктності, відповідальності

*© Цюпак І. М.

за реалізацію задуманого. Тьюторський супровід у закладі дошкільної освіти виступає як технологія, орієнтована на забезпечення умов виявлення, реалізації й усвідомлення індивідуальних пізнавальних інтересів, побудови індивідуальної траєкторії розвитку дитини дошкільного віку. Окреслено такі орієнтири діяльності тьютора: заохочення дошкільника до використання отриманих знань і вмінь; можливість здійснення спроб пошуку рішення й виправлення помилок, визнання їх цінності; встановлення ситуації спілкування й контакту з дитиною; опора на вибір дошкільника; наявність комунікації та позитивного ставлення учасників спільної діяльності один до одного; орієнтація на відкритість освітнього та пізнавального простору дитини, можливість його зміни, добудовування, переструктурування.

У цілому тьюторська технологія забезпечує індивідуалізацію та розвиток пізнавальних інтересів дітей, становлення нових способів і форм організації пізнавальної діяльності. Незважаючи на наявність явних або більш схованих структурних взаємозв'язків, технологія в цілому являє собою сукупність послідовних способів діяльності, що забезпечує реалізацію діяльнісного підходу.

Ключові слова: тьютор, технологія, тьюторський супровід, тьюторський підхід, дошкільний вік.

Постановка проблеми. Підвищення якості дошкільної освіти можливе за умови модернізації її змісту, перегляду можливих підходів до організації освітнього процесу з урахуванням індивідуального потенціалу кожної дитини дошкільного віку. У новій редакції Базового компоненту дошкільної освіти [1], що є Державним стандартом дошкільної освіти в Україні, затвердженого 12 січня 2021 року, передбачено формування досвіду дитини в різних видах діяльності, результатом якої є компетентності дитини старшого дошкільного віку, а також умови, за яких ці компетентності можуть бути досягнуті, а саме урахування задатків, нахилів, здібностей, індивідуальних психічних і фізичних можливостей у найбільш оптимальній для кожної дитини формі.

Проблематика, пов'язана з потребою усвідомленого розуміння важливості дошкільної освіти для дітей, подана Н. Омеляненко у передмові до Базового компоненту дошкільної освіти. Авторка наголошує, що реалізація його означає: забезпечити умови, індивідуальний підхід, орієнтований на здібності, потреби та інтереси дитини; постійний інформаційний та методичний супровід діяльності: практичний, своєчасний, доступний, зрозумілий [1]. Зазначена стратегія прослідковується у реалізації тьюторського супроводу дітей дошкільного віку.

Аналіз досліджень. У ході наукових пошуків щодо з'ясування проблеми реалізації тьюторського супроводу в закладі дошкільної освіти було з'ясовано, що науковцями зосереджена увага на розкритті проблеми в аспекті підготовки тьюторів та організації їхньої роботи у таких напрямках, як: інклюзивне освітнє середовище дошкільного закладу; формування готовності дітей старшого дошкільного віку до навчання у початковій школі; супровід обдарованої дитини передшкільного віку (Ковшар О. В., Куц К. М., Меркулова Н. В., Тарадюк Д. О.). Зазначені дослідження не розкривають повною мірою загальних положень та можливостей використання тьюторського супроводу дітей дошкільного віку.

У ряді наших власних пошуків з'ясовано сутність дефініції «тьютор» у сучасному просторі дошкільної освіти, термінологічний розвій поняття «тьюторство»; обґрунтовано необхідність організації тьюторства в дошкільній й особливості індивідуалізації розвитку дошкільника в закладі дошкільної освіти; схарактеризовано тьюторство як ефективну умову забезпечення якості освіти, сутність і особливості реалізації його в дошкільній освіті; здійснено дослідження в контексті порівняння професії тьютора й вихователя; розглянуто можливості реалізації тьюторського супроводу в контексті феноменологічної моделі дошкільної освіти; представлено мультимедійний підхід до тьюторського

супроводу дошкільників та запропоновано особливості здійснення тьюторського підходу в сучасній дошкільній освіті [3; 4; 5].

Ми зупинимося на особливостях технології тьюторського супроводу в закладі дошкільної освіти, розуміючи під ним особливий вид педагогічного супроводу, у ході якого вихователь-тьютор створює умови й пропонує способи для виконання й усвідомлення дошкільником свого пізнавального інтересу, освітнього запиту й дії.

Мета статті – обґрунтувати специфіку тьюторського супроводу як технології, орієнтованої на забезпечення умов виявлення, побудови й реалізації індивідуальної траєкторії розвитку дитини дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Ми виходимо з того, що сучасному вихователю необхідно не тільки знати предмет і методики дошкільної освіти, але й добре володіти технологіями особистісної розвивальної взаємодії з дітьми дошкільного віку, враховуючи закономірності їх розвитку, у тому числі створювати умови для формування дитиною свого освітнього замовлення. Основою здійснення такого замовлення може й повинен стати пізнавальний інтерес дитини.

Особливість дошкільного віку – в наявності значного числа стихійних пізнавальних інтересів, з яких дитина продовжує робити вибір. Стихійні інтереси не відрізняються глибиною та стійкістю, а індивідуальний процес їх вибору, розвитку й зміцнення складно сформулювати тільки зовнішніми рамками й нормами. Саме для цього потрібний супровід, що припускає таку взаємодію вихователя й дошкільника, у ході якого дитина реалізує свій пізнавальний інтерес, освоює нові способи дії, здобуває компетенції, важливі для подальшого навчання й реалізації життєвих планів.

Дієві засоби такої роботи не можуть бути знайдені, поки вихователь працює тільки в традиційній освітній парадигмі «посередника», що забезпечує передачу від дорослих до дітей якогось соціального досвіду, норм поведінки й діяльності. Можна припустити, що більш продуктивним має бути інший підхід, при якому вихователь є не тільки й не стільки посередником у передачі досвіду, скільки «довіреною особою» дитини дошкільного віку, через тьюторський супровід забезпечує становлення суб'єктності, відповідальності за реалізацію задуманого.

Відзначимо відразу, що умови, які визначають ефективність ролі тьютора у формуванні в дітей інтересу до знань, до процесу розумової праці, різноманітні. Це й емоційність, і творча індивідуальність вихователя-тьютора, і вивчення психолого-педагогічної літератури, досвіду, і знання психолого-фізіологічних особливостей дошкільників та індивідуальних особливостей кожної дитини в групі.

Спрямованість освітньої роботи з дотриманням позиції тьютора має бути: направлена не тільки на результат, але й на процес одержання знань (діяльність); здійснення діагностичної роботи за допомогою різних тестових завдань і методик для виявлення рівня розвитку пізнавального інтересу і його показників; корекція діяльності дошкільника, її контроль і оцінка; створення комфортної й дружньої атмосфери для кожної дитини як на занятті, так і в повсякденній діяльності; регуляція стилю спілкування й поведінки вихователя-тьютора; самовдосконалення вихователя-тьютора, підведення підсумків своєї роботи, визначення подальших перспектив, наявність програми самоосвіти.

Зазначене дає змогу висунути гіпотезу дослідження тьюторського супроводу дітей дошкільного віку: прийняття вихователем основ тьюторського підходу й реалізація його на практиці забезпечить набуття дошкільниками наступних (не властивих дошкільному віку) якісних характеристик пізнавального інтересу: стійкості (тривалість, усвідомлений вибір); глибини (вихід у проєктну або дослідницьку позицію); використання технології тьюторського супроводу дошкільників забезпечить адекватний рівень готовності дитини до оволодіння новими компетентностями й більш високий рівень особистісного розвитку в порівнянні з дошкільниками, не охопленими зазначеною технологією.

Тьюторський супровід у закладі дошкільної освіти виступає як технологія, орієнтована на забезпечення умов виявлення, реалізації й усвідомлення індивідуальних пізнавальних інтересів, побудови індивідуальної траєкторії розвитку дитини дошкільного віку. При цьому місія вихователя-тьютора (вихователя, який працює в позиції тьютора) полягає не тільки в наданні допомоги дитині в здійсненні вибору, але й у попередженні обмеження волі цього вибору.

Тьюторинг у своїй основній частині є спільною діяльністю з побудови траєкторії й реалізації всього ланцюжка кроків з розвитку інтересу, де дошкільник отримує досвід його фіксації, постановки цілей, інтеграції для її досягнення різних ресурсів освіти, а як результат роботи дитина усвідомить процес керування своєю пізнавальною й освітньою діяльністю, освоює способи розвитку інтересу.

Тьюторський супровід у закладах освіти здійснюється на основі таких принципів: диференціації й індивідуалізації (означає спрямованість на організацію діяльності з урахуванням особистісних особливостей і запитів, інтересів дітей, орієнтацію її на розширення контактів); безперервності (передбачає забезпечення послідовного, циклічного, своєчасного сприяння у розвитку пізнавального інтересу дітей); гнучкості (включення в діяльність тьюторських способів роботи, відповідно до індивідуальних потреб, мотивів і інтересів); відкритості (реагування на необхідність освоєння нових соціальних ролей, зміну позицій, здійснення підготовки не тільки до конкретного, але й до запасних варіантів реалізації). При цьому супровід (спів-дія, спів-участь, спів-праця) буде ефективним й потрібним тоді, коли здійснюється ненав'язливо й делікатно, вчасно й грамотно, адресно й дозовано, повсякденно й негайно.

У нашій статті «Тьюторський підхід в сучасній дошкільній освіті» [2, с. 302–306] було зазначено, що ефективність роботи майбутнього педагога з тьюторською позицією неможлива без опанування таких функцій, як діагностична, проектна, реалізаційна, аналітична. На основі зазначених функцій побудуємо етапи тьюторського супроводу дитини у закладі дошкільної освіти: діагностико-мотиваційний, проектувальний, реалізаційний, аналітичний. Розкриємо конкретику й специфіку їх наповнення відповідно до віку тьюторантів (дітей дошкільного віку).

Вихователь, який використовує технологію тьюторського супроводу, забезпечує: виявлення й фіксацію пізнавального інтересу дошкільника; виявлення індивідуальних проблем, пов'язаних із пізнавальним інтересом (діагностико-мотиваційний етап); сприяння у визначенні необхідних «проб вибору» (проектувальний); показ дошкільникам способів роботи з пізнавальним інтересом; надання рекомендацій про способи одержання необхідної інформації (проектувальний і реалізаційний); організацію презентації дітьми отриманих результатів (реалізаційний); спільний аналіз способів і ресурсів, використаних під час роботи; організацію рефлексії дошкільником своєї діяльності (аналітичний).

Орієнтири діяльності тьютора: заохочення дошкільника до використання отриманих знань і вмінь; можливість здійснення спроб пошуку рішення й виправлення помилок, визнання їх цінності; встановлення ситуації спілкування й контакту з дитиною; опора на вибір дошкільника; наявність комунікації та позитивного ставлення учасників спільної діяльності один до одного; орієнтація на відкритість освітнього та пізнавального простору дитини, можливість його зміни, добудовування, переструктурування (зменшення або збільшення). Тьютор виступає як консультант, помічник для дитини.

Умовами для рефлексії дошкільником успіхів і невдач у досягненні бажаних результатів, норм, способів і засобів їх досягнення виступають можливість перегляду й зміни дитиною свого пізнавального інтересу, мети, тимчасових і змістовних перспектив, усвідомлення нових інтересів (корекція інтересу); можливість представлення інтересу в широких соціальних колах (вибір дошкільної групи, місця, події, аудиторії тощо); можливість проведення аналізу своєї діяльності в зручній формі (у групі, індивідуально,

усно, засобами візуалізації); можливість співвіднесення власних результатів з результатами однолітків, культурними аналогами тощо.

Продуктивність комплексного вирішення завдань розвитку пізнавального інтересу залежить від наявних передумов, конкретних обставин взаємодії дитини дошкільного віку з вихователем і однолітками, що оточують, знайомими й незнайомими людьми, їхньої готовності до різного роду перетворень. У процесі формування пізнавального інтересу важливо забезпечувати різноманіття змісту діяльності, форм взаємодії та спонукання кожного учасника тьюторського супроводу до прояву суб'єктної позиції.

У цілому тьюторська технологія забезпечує індивідуалізацію й розвиток пізнавальних інтересів дітей, становлення нових способів і форм організації пізнавальної діяльності. Незважаючи на наявність явних або прихованих структурних взаємозв'язків, технологія в цілому являє собою сукупність послідовних операцій (способів діяльності). Послідовність і поступовість супроводу має на меті достатнє засвоєння запланованих елементів, тим самим є запорукою не тільки успішної реалізації технологічного ланцюжка, але й розвитку пізнавальних інтересів дитини. Представлена технологія – це не закінчений процес, тобто після підведення підсумків, презентації й рефлексії, процес пізнання та мотивації переходить на інший рівень, тим самим досягається ефект накопичення. Схарактеризуємо етапи тьюторського супроводу дитини дошкільного віку.

Так, на діагностико-мотиваційному етапі, метою тьютора є виявлення й фіксація пізнавального інтересу. Природно, ми враховуємо, що в дітей уже склалися пізнавальні вподобання, можливо, у деяких сім'ях розвиток пізнавальних інтересів увіходив у практику сімейного виховання, діти мають певний обсяг знань з теми чи напряму, що цікавить дитину. Таким чином, у межах тьюторського супроводу вирішується таке діагностичне завдання: провести фіксацію пізнавального інтересу не одиничним і випадковим способом, а послідовно й обдуманно; визначення результату, який заснований на усвідомленні дитиною дошкільного віку своїх пізнавальних цілей, інтересів і планів.

На цьому етапі тьютор може використовувати такі методи збору інформації: бесіда (з дитиною, з вихователем, помічником вихователя, батьками або дорослим, який опікується дитиною), діагностика, тестування.

Наступний етап – проєктувальний, що призначений для організації збору й аналізу інформації з теми чи напряму, містить у собі такі методи роботи, що розподілені й направлені на роботу тьютора і дитини у взаємодії:

– робота тьютора: знаходження питань у представленому матеріалі; звуження або розширення теми (напряму); проєктування карти теми, що цікавить дитину; допомога дитині у складанні «карти» інтересу; допомога у зборі індивідуальної теки; аналіз теки дитини; надання дитині засобів для визначення шляхів пошуку відповіді на пізнавальне запитання;

– робота дошкільника: складання карти інтересу; збір індивідуальної теки; аналіз власної теки; виявлення пізнавального запитання; визначення шляхів пошуку відповіді на пізнавальне запитання.

Пояснимо зміст деяких видів роботи тьютора й дитини. Під складанням «карти» пізнавального інтересу ми розуміємо виявлення освітніх ресурсів, «місць», у яких дитина може знайти інформацію з теми (напряму), що її цікавить. Мета цієї роботи – усвідомлення культурних засобів самоосвіти й оволодіння ними, у тому числі й інституціональними засобами (бібліотеки, гуртки тощо). Обов'язковими елементами карти пізнавального інтересу є загальна характеристика освітніх місць, які можуть використовувати дошкільники для поповнення відсутньої інформації. Під освітнім місцем розуміємо джерело отримання дитиною інформації або відповідей. Джерелами виступають: люди (батьки, родичі, вихователь, інші знайомі люди, діти), інтернет, мас-медіа тощо.

Збір і аналіз індивідуальної теки дитини має на меті аналіз пізнавального інтересу дитини, заснований на доборі культурного матеріалу з теми чи напряму, що цікавить дитину. Ефективність і надійність цього педагогічного виду роботи залежать від досвіду тьютора. Тека допомагає реалізувати такі шляхи досягнення мети: простежити зроблений дошкільником вибір (історія виникнення питання, очікувані проблеми й результати); забезпечити дитину, батьків і всіх тих, хто бере участь в освіті дитини, потрібною інформацією про прогрес дошкільника у пізнанні питання, теми, явища, напряму тощо; допомогти вихователю відстежити прогрес окремих дітей у їхніх індивідуальних пошуках; навчити дитину систематизувати зібраний матеріал; сприяти участі дітей в оцінці своєї роботи; допомогти їм в усвідомленні власної успішності й компетентності; закласти основу для багатобічної оцінки загальної роботи дитини; обґрунтувати всі зміни в роботі над пізнавальним інтересом, якщо такі виникнуть.

Зміст реалізаційного етапу – представлення дошкільником свого інтересу іншим дітям і дорослим, участь у обговоренні. Саме на цьому етапі тьютор разом із дитиною визначає перспективи роботи з пізнавальним інтересом.

Підготовка й презентація пізнавального інтересу як найважливіший етап включає підготовку (оформлення) дошкільником виступу й сам виступ перед аудиторією, яку обрала сама дитина. Як цілком прийнятний варіант для дитини дошкільного віку є розробка плану виступу в усній формі. Як помічник, тьютор занотовує план дитини, по можливості не відступаючи від першоджерела. Очевидно, що навички писемного мовлення у дошкільників відсутні, тому наявна в дитини інформація може бути відображена за допомогою запису дорослим зі слів дитини; аудіо запису слів дитини; дитина може графічно, схематично зобразити або намалювати тощо. У цьому випадку допомога тьютора дозволяє уникнути можливої помилки при оцінці того, наскільки продуктивно попрацювала дитина в дійсності.

На цьому етапі важливо підкреслити важливість тьюторської допомоги в оформленні презентації, виборі форми представлення, що відображає не тільки особливості пізнавального інтересу, але й індивідуальність дошкільника.

Щодо аналітичного етапу, то він ґрунтується на аналізі виступу, способу представлення результатів пізнання. На наш погляд, можливі кілька способів організації такого аналізу: самоаналіз; аналіз із залученням аудиторії, яку вибрала сама дитина для презентації своїх досягнень. Метою такого аналізу є: осмислення отриманих результатів; зазначення своїх вражень; обговорення отриманого досвіду; розмірковування про нові знання, досягнення тощо; відзначення найцікавіших моментів й епізодів, знахідок.

Після аналізу представлених досягнень настає стадія визначення планів на майбутнє, що включає в себе такі напрямки: визначення перспектив розвитку пізнавального інтересу; визначення теми (змістовних перспектив); визначення термінів (часових перспектив). Цей блок, з одного боку, завершує технологічний ланцюжок, а з іншого – стає початком нового розгортання, тим самим здійснюється перехід на новий рівень та відбувається ефект накопичення.

У технології тьюторського супроводу дошкільників вирішується основне завдання діяльнісного підходу – розвиток суб'єктності дитини, яка усвідомлює мету своєї діяльності, є активним учасником та організатором своєї пізнавальної ідеї, проте знає, що тьютор приймає й цілком погоджується з її відмовою від діяльності. Дитина таким чином бере відповідальність щодо вибору позиції – залишитися стороннім спостерігачем, дозволивши собі розслабитися й несерйозно поставитися до завдання, вести недбалі пошуки, які будуть нею презентовані, добровільно відмовитися від пошуку, обмежуючи свої можливості, або докласти максимум зусиль, винахідливості й включитися у творчий процес, прожити ці миті й одержати задоволення від отриманого результату – це і є прояв суб'єктності.

Ціленаправленість роботи тьюторів у закладі дошкільної освіти може відбуватися в таких напрямках: тьютор закріплюється за однією дитиною; тьютор закріплюється

за певною групою дітей; тьютор відповідає за вирішення певного переліку взаємозалежних завдань.

У першому та другому випадках ціленаправленість роботи тьютора буде широкою, а в другому – вузькою. При закріпленні тьюторів за групами дітей спочатку виділяються групи, а потім завдання, які необхідно виконати тьютору. А при індивідуальній роботі одразу з'ясовуються завдання, що потребують вирішення.

Виділення груп дошкільників для тьюторського супроводу обумовлено принципом групування дітей при здійсненні основного освітнього процесу, а також загальними проблемами й інтересами дітей. Головною підставою для утворення груп тьюторського супроводу будуть виступати вікові групи закладу дошкільної освіти: молодша, середня та старша. У рамках групи може бути організовано робота зі застосуванням технологій як колективної, так і індивідуальної форм організації дошкільників.

Проте для більш ефективного супроводу робота тьютора в середині однієї вікової групи може бути організовано підгрупами. У свою чергу, поділ на підгрупи здійснюється за наявність спільного інтересу дітей. Такий же поділ на підгрупи доречний й у випадку різновікових груп.

При роботі з дошкільниками, особливо в режимі індивідуальної консультації (проектна або дослідницька робота, робота з пізнавальним інтересом), робота тьютора повинна здійснюватися відповідно до принципів наступності й скоординованості. Бажано, щоб дошкільники упродовж перебування в закладі дошкільної освіти мали одного постійного тьютора. Заміна тьюторів повинна здійснюватися за бажанням і за згодою самих дітей.

Найбільше доцільно організовуючи роботу тьютора у закладі дошкільної освіти зробити розподіл обов'язків тьютора для ефективної роботи щодо взаємодії з тьюторантом-дошкільником: надання індивідуальної допомоги; робота з мережними інформаційними ресурсами; організація за необхідності дистанційного тьюторіалу; проведення тренінгів.

Робота тьютора не вичерпується власне застосуванням технології тьюторського супроводу, а також містить у собі: створення банку інформаційних ресурсів підготовки й реалізації роботи з пізнавальним інтересом; доведення інформації з питань супроводу пізнавальних інтересів до вихователів і батьків; складання індивідуальних договорів із батьками вихованців; реалізацію індивідуальних договорів з батьками; моніторинг результатів тьюторського супроводу в закладі дошкільної освіти й деякі інші обов'язки.

Вихователь-тьютор повинен бути педмайстром, професіоналом із такими особистісними й діяльними характеристиками:

- аналітико-рефлексивні здібності – уміння структурувати проблеми саморозвитку дошкільників; допомагати дитині в самоаналізі, у самостійному вирішенні проблем і прийнятті відповідальності за результати роботи; аналізувати індивідуальні особливості пізнавальної активності й можливості подолання неуспішності (пасивності); володіння рефлексивними методиками й прийомами психологічної роботи;

- комунікативні здібності: ясно виражати свої думки й уміти слухати інших; спілкуватися з дошкільниками на позиціях діалогу, поваги, емпатії, толерантності й терпимості; спокійно розв'язувати конфлікти; уміти будувати взаємодію в малих групах; сприяти співробітництву; використовувати технології міжособистісного спілкування;

- організаторські здібності: брати участь у реалізації запланованої діяльності; бачити перспективу індивідуальної й колективної діяльності; бачити й підтримувати інтереси окремих дітей і груп; знаходити найкращі способи діяльності й доводити справу до результату;

- прогностичні здібності: визначати можливі пункти росту й розвитку пізнавального інтересу дошкільника; передбачити результати освітніх ситуацій; уміти вибудувувати

динаміку розвитку пізнавального інтересу й дії; прогнозувати перспективи діяльності дитини дошкільного віку.

Висновки. Отже, прогнозуємо такий результат застосування технології тьюторського супроводу дошкільника: для дитини дошкільного віку – сформованість спланованих пізнавальних досягнень, розвиток емоційного інтелекту, розширення меж інтересів, культури вибору, комунікативних і творчих компетенцій; для вихователя-тьютора – підвищення функціональної грамотності в результаті оволодіння технологією тьюторського супроводу, вміння враховувати в освітній роботі з дошкільниками їх інтереси, вільно організовувати освітні ситуації, проектувати концептуальні карти; бажання й уміння здобувати, осмислювати й ефективно використовувати знання про дітей, а також послідовно й цілеспрямовано будувати тьюторську взаємодію, спрямовану на розвиток емоційного інтелекту в різних видах діяльності дітей.

Подальші дослідження будуть спрямовані на характеристику принципів, підбір методів та форм тьюторського супроводу дітей дошкільного віку.

Список використаних джерел:

1. Базовий компонент дошкільної освіти. Нова редакція та поради для організації освітнього процесу. *Практика управління дошкільним закладом*. Січень, 2021. URL: <https://ezavdnz.mcfra.gov.ua/book?bid=37876>
2. Цюпак І. М. Тьюторський підхід в сучасній дошкільній освіті. *Дошкільна освіта: проблеми, пошуки, інновації*: матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Кривий Ріг, 17-18 жовт. 2019 р.). Кривий Ріг: КДПУ, 2019. С. 302–306.
3. Цюпак Ірина Миколаївна. Профіль науковця у системі GoogleScholar. URL: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=WXY-oXsAAAAJ&hl=ru>
4. Цюпак Ірина Миколаївна. Профіль науковця у системі Orcid. URL: <https://orcid.org/0000-0002-7427-8588>
5. Цюпак Ірина Миколаївна. Профіль науковця у системі Репозиторій Dspace. URL: <http://ekhsuir.kspu.edu/browse?type=author&value=Цюпак%2C+I.+M>

References:

1. *Bazovyi komponent doshkilnoi osvity. Nova redaktsiia ta porady dlia orhanizatsii osvithnoho protsesu. Praktyka upravlinnia doshkilnym zakladom* [The basic component of preschool education. New edition and tips for organizing the educational process]. (2021). Retrieved from <https://ezavdnz.mcfra.gov.ua/book?bid=37876> [in Ukrainian].
2. Tsiupak, I. M. (2019). Tiutorskyi pidkhid v suchasni doshkilni osviti [Tutoring approach in modern preschool education], *Doshkilna osvita: problemy, poshuky, innovatsii: materialy II vseukr. nauk.-prakt. konf.* [Preschool education: problems, searches, innovations, Proceedings of the second All-Ukrainian Scientific and Practical Conference]. Kryvyi Rih [in Ukrainian].
3. Tsiupak, I. M. Profil naukovtsia u systemi GoogleScholar [Scientist profile in Google Scholar]. Retrieved from <https://scholar.google.com.ua/citations?user=WXY-oXsAAAAJ&hl=ru> [in Ukrainian].
4. Tsiupak, I. M. Profil naukovtsia u systemi Orcid [Profile of a scientist in the Orcid system]. Retrieved from <https://orcid.org/0000-0002-7427-8588> [in Ukrainian].
5. Tsiupak, I. M. Profil naukovtsia u systemi Repozytorii Dspace [Profile of the scientist in the Dspace Repository system]. Retrieved from <http://ekhsuir.kspu.edu/browse?type=author&value=Цюпак%2C+I.+M>. [in Ukrainian].

*Tsiupak I. M.,
orcid.org/0000-0002-7427-8588*

TECHNOLOGY OF TUTOR ACCOMPANYING PRESCHOOL CHILDREN

The article substantiates the specifics of tutoring as a technology focused on providing conditions for the detection, construction and implementation of individual trajectory of development of preschool children. Scientific research on the research problem was carried out with the awareness of the need to modernize preschool education, because effective means of such work cannot be found as long

as the educator works only in the traditional educational paradigm of "mediator", which provides transmission from adults to children.

The author made assumptions about the use of a more productive approach, namely tutoring, in which the educator acts as a "trustee" of the preschool child and through tutoring provides the formation of subjectivity, responsibility for the implementation of the plan.

Tutor support in preschool education acts as a technology focused on providing conditions for identifying, implementing and understanding individual cognitive interests, building an individual trajectory of preschool child development which outlines the following guidelines for tutor activities: encouraging preschoolers to use the acquired knowledge and skills; the ability to try to find a solution and correct errors, recognizing their value; establishing a situation of communication and contact with the child; reliance on the choice of the preschooler; presence of communication and positive attitude of participants of joint activity to each other; focus on the openness of the educational and cognitive space of the child, the possibility of its change, completion, restructuring (reduction or increase).

In general, tutoring technology provides individualization and development of children's cognitive interests, the formation of new ways and forms of organizing cognitive activity. Despite the presence of explicit or more hidden structural relationships, technology as a whole is a set of consistent ways of doing business, providing implementation and activity approach.

Key words: tutor, technology, tutoring, tutoring approach, preschool age.

Дата надходження статті: 14.12 2020 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Андрієвський Б. М.